Број 7. У Новом Саду, у понедељак 12. (25.) јануара 1909. Година XLIV.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. за ван стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА у РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација »Заставе« налазе се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Оптужба због велеиздаје.

V.

Изгледа чудновато, али је истина, да државни тужилац износи против оптуженика и такве ствари, које су за њих — похвалне. Оно што би сваком грађанину у целом свету урачунали као врлину, то им државни одветник Акурти урачунава као доказ велеиздаје. Прочитајте н. пр. само ове редове:

Стево Калембер ставио је у кореничкој општини предлог, да се уведе као уредско писмо ћирилица (178)

Стево Калембер води акцију за оснутак српске гимназије у Кореници.

Стево је Калембер искитио свој дом са ћилими провиђеним са српским грбом (182), а њега је баш одликовала београдска књижевна задруга дипломом у знак признања, што јој је из ових крајева кроз дуги низ г дина годимице прибавио до 30 чланова.

Оптужба гамиже таквим обедама, да се овај или онај заузимао за ширење ћирилице, да је стварао певачка друштва, привредне задруге. женске добротворне задруге, соколска друштва и т. д. Све би то у свом свету свакоме урачунали у заслугу. Па како је могуће да овде државни одветник ради друкчије. Тако, што је пре свега „установио“ и хоће „сведоцима“ да докаже, како у прошлости није било Срба у Хрватској и Славонији. Него је бајаги Србе уметнички створила великосрпска пропаганда из Србије. Извор Српства у Хрватској и Славонији је велеиздаја, Срби у Хрватској и Славонији су велеиздајници и све што је српско, служи велеиздаји. Онда је наравно појмљиво, да је ширење српског писма, српске школе, српских певачких друштава велеиздаја.

Са те потпуно лажне основе може се обедити сваки Србин у Хрватској и Славонији велеиздајником. Но разуме се са те лажне и управ смешне основе.

Хоћу да изнесем само једнога сведока, а има их гомила, на кога се позива оптужба, да покаже, да до пре кратког времена у Хрватској и Славонији није било Срба. Тај се сведок зове: Јуре Михелић. Он је готов да под заклетвом утера у лаж историју. О њему вели оптужница реч по реч ово:

Тој се исповетци складно надовезује она Јуре Михелића (днев. бр. 302), који вели, да пре 28 год, када је он дошао у овај крај, није било ни говора о „Српству“, већ је народ говорио, православне или римо-католичке вере.

Од једно седам година овамо, да се је народ стао називати „српским“, а од две године овамо, да је народ стао певати песму са рефреном: „з ра плава, сад за српска права“.

Оптужница истиче дабогме разне обеде против разних оптуженика. Има ту, како је неко певао разне песме и како је нека заједница скупо продала земљу за католичко гробље. Ево неколико таквих места из оптужнице.

Да си католици не узмогну направити гробља, је примјерице земљишта заједница у Вргинмосу, која је продала „Србину“ Јоци Милчевићу 4 јутра земље за 40 круна, од католика за 30□° тога земљишта тражила 400 кр.,: а кр. финанцијални стражар Стеван Лончаревић је у очи краљевога рођен-дана 1908. у Топуском пред гостионом „Брошки“, где је био извешен хрватски барјак, викао „доле с том пропалом хрватском крпом“ како ово сведоче Антун Палези, Људевит Шмит Валентин и Катарина Стргулц (днев. бр. В I. 62, 34, 35, 36)

Окривљеном Јоци Орешчанину вели оптужба:

Окривљени Јоцо Орешчанин је у друштву са два учитеља из краја Топускога, једним трговцем из Топускога, те неким сељацима једне недеље у зиму 1907. јавно на вргинмоском колодвору певао т. зв. химну краља Петра; — свед Шандор Весељ (днев бр. В 48).

„Мржња на све домаће, а љубав к Србији, тако се је уврежила, да видимо, како учитељ у Шибини наручује наградне књиге за школску децу из Биограда (свј. днев. бр Б. 23, 77.)“

Као што се види, овде је оптужница тако далеко забраздила, да се меша у приватно правне послове земљишне заједнице. Зар та заједница нема права као и сваки појединац да продаје своју земљу коме хоће и пошто хоће? Овде се узима певање једне песме као велеиздаја. А узгред спомињем да се на другом месту оптужнице ставља неким у грех што су певали песму: „Радо иде Србин у војнике“, где долазе речи: „Кад зажели светли цар у смрт скаче граничар“. Та је песма управ химна, марш, 70. регименте.

Докази велеиздаје су дуванjаре и женске кошуље са српским грбом Ево о томе место из оптужнице:

„Дуванске дозе са тим српским грбом распачавао је из свог дућана у народ по властитом признању и сам окр. Перо Бекић, а то сведочи и Јурај Лучић (днев. бр. 314), који је такову дозу у Бекићевом дућану купио, при чем истиче, да му је том пригодом пет до шест таквих доза предложено. Жене у том крају носе на кошуљи на грудима везен грб краљевине Србије са двоглавим орлом, како то сведоче Људевит Крпан и Петар Кастелић (днев. бр 90, 98 и 299.), а то њихово сведочанство утврђено је тиме, што је такова кошуља узета у судбену похрану од једне девојке, на којој се такова кошуља затекла (днев. бр. 97 и 317.)“

Но местимице има у оптужби крупнијих места. На једном месту се вели:

„Сугласно томе исказује и сведок Драгутин Барић (днев. 99), да док су сељаци пре говорили, да су православне вере, па онда „српско православне“, говоре саде да су „српске“ вере и изазивно истичу, да су „Срби“, и то не само у народном, већ и у државном смислу, те се ради на том, да се „хрватство избрише“ и ова земља претвори у српску.“

Но ово је само увод. Ово место, „да се земља претвори у српску“ јавља се и много изразитија. Н. пр. на 16. страни оптужнице има, како од доласка краља Петра народ говори о Хрватској и Славонији: Ово су српске земље, ту је Србија и биће“, те да већ сада сматрају да су те земље српске и да су „ако не de facto а оно de jure саставни део краљевине Србије, те да већ и сада сматра српског краља својим краљем“.

Ово се у оптужници на 20 и више места понавља. Баш и да је рекао неко:

ПОЛИСТАК.

Аустрија и Србија 1788.—1790.

(Прилози за познавање ондашњих и данашњих одношаја)

(Мир у Кучук-Кајнорџију 1774. — Савез између Аустрије и Русије — Припрема за рат. — Буна у Ваљеву 1787 и пожар Ваљева. — Покушај преваде на Београд. — Оснивање фрајкора. — Кочетан Коча Анђелковић. — Његова борба на Морави и Багрдану. — Пожар Раванице и Јошанице. — Даља борба — Прелом Кочин са аустријском војном управом. — Банатски фрајкор — Западни фрајкор. — Мајор Михаљевић — Војне Михаљевићеве. — Пад Београда 1789. — Последња војна капетана Коче и смрт његова. — Пад Смедерева. — Фрајкор у унутрашности. — Смрт Јосифа I и последице. — Разрешење фрајкора. — Трећа Сеоба Србаља у Угарску —)

(Наставак)

Поразом у Багрданској клисури разнесе се глас о јунаштву и вештини Кочиној. Томе је нарочито допринела та околност, да немачка војска не бијаше учесник у тој борби и да шта више не бијаше ни на српском земљишту. И Турци и Срби држаху да рат није оглашен и да је борба коју Коча води борба између раје и Турака. Савремени гласови потврђују, да народ у многим нахијама није ни знао да се води рат између Немаца и Турака и држао оно што се збива, ратом Србаља са Турцима. Отуд остаде у народу име „Кочина крајина“, по команданту чије име испуњавало целу његову војну. Војна коју 1788. поче Аустрија против Турака, требала је бити део аустријске историје, а она по оном што фрајкор и Коча течајем исте учинише постаде део српске. За ванредна своја војена дела именова заиста цар Јосиф II. Кочу капетаном. Концем марта приопштио је генерал Вечеј именованом царску одлуку и нагласио без сумње да цар од њега очекује и друга дела. За ни пуна два месеца од када је рат почео, једини је био Коча Анђелковић који је извео дела којима се нико у ћесаревој војсци није могао подичити.

Док су се пак у Ковину и Белој Цркви команде царске војске радовале и чудиле војеним успесима српскога трговца Пањевца, дотле су Турци спремали пошто по то нов транспорт за Београд, овај мах без сумње још опрезније него први пут. И овај водио их је пут преко Багрдана у коме кланцу оба пута страдаху. Али је пролаз сада био још тежи и опаснији, Турци зато разноше глас да од Београда транспортној колони на сусрет иде Дели-Ахмет из Београда са неколико стотина Турака, у очекивању, да ће Коча свернути с пута и пролаз омогућити. Коча на овај глас подели своју војску на две стране и поседне путеве и пролазе тако, да није могуће било без велике штете њима проћи. На десну обалу Мораве постави свога брата Николу, који имађаше главни стан у Раваници, чиме владаше Ресавом и по томе целом десном обале Мораве. С леве стране Мораве стајао је Коча, затворив теснац и путеве од Багрдана до Хасан пашине Паланке. Ма кога од њих двојице Турци напали, други му је у помоћ могао притећи. — Распоред је био опрезно удешен а уз ту имађаху оба брата око 3000 добровољаца, који су у пређашњим нападајима се већ показали и борбу с Турцима из близо видели. Међутим дођоше и Турци с транспортом дочем се од севера пак Дели-Ахмет не показа. У клисури Багрданској одпоче борба, која са тако ужасним поразом Турака оконча, да им оте цео транспорт и поби све који су га пратили. Што остаде у животу побеже у Ћуприју. Чак и коресподенција која је за Београд била одређена паде у руке победиоцима; његов брат пак заробби јаничара Мула-Ахмета и секретара Мисли-аге из Видина који колони не спадаху и којој су се само случајно придружили путујући у Гургусавац да купе харач. Поручник Брановачки, који је после ове борбе у званичној мисији Кочи у Јошаницу, где се је овај налазио, видео је још у Багрдану својим очима 70 мртвих Турака, а у своме извештају о овом страшном покољу јавио

Пут између Ниша и Београда био је по томе пресечен. Аустријске команде мо-

„Овде је Србија и бити ће“ то је далеко од велеиздаје, далеко од подхвата и намере, да насилно претопи Хрватску и Славонију у Србију. Сличне речи баш да су где-где и пале у препирци са Хрватима, који су порицали да има Срба, не садрже ни из далека велеиздају

Но има ту друга ствар која упада у очи. Те речи: „Ово је српска земља“. „овде је Србија“ и сличне толико се пута понављају у свима крајевима и толики се сведоци Хрвати позивају на те речи, да је баш то јако, али врло јако сумњиво. Чисто чујем пре тога свуда питање: Јесу ли и код вас говорили Срби, да је ово српска земља и да је овде Србија и т. д. Треба знати, да су истражиоци свуда позивали Хрвате, највеће противнике Срба да чују, шта знају против Срба, и јесу ли запазили ово или оно. Онда није ни чудо, што су долазили слични одговори. Јест, говорили су и код нас Ово су српске земље и ту је Србија.

* * *

Желео сам да најкраће и у најглавнијим цртама проговорим о овој оптужби. Из ње се види, да је ова оптужница скроз политичка, скроз наперена, не толико против 53 оптуженика, него противу Срба и свега што је српско.

Ено „Хрватска“, лист хрватске странке права (која је у хрватско српској коалицији), говори о оптужници, па вели: Констатујемо у оптужници „исправно хрватско становиште“. Да, да! Са стеклишког, хрватског, протусрпског становишта је та оптужница исправна, али баш зато није исправна са становишта закона и правде. А оптужница треба да је исправна са становишта закона, а не са становишта — хрватског.

А шта вели Старчевићева странка права. Њени главни људи веле: Ако угарски сабор не изда суду посланике, онда ће Хрвати створити Србима вартоломејску ноћ, страшнију но у Загребу 1902. године. Шта значи то? То значи: или издајте суду Србе, да их суд уништи, или ће их распаљена хрватска руља уништити, јер уништени бити морају...

Читава гомила сведока, на коју се позива оптужница, устаје и изјављује, да им је оптужница извернула и фалзификовала речи. И ево се све јасније показује, да нема велико-српске пропаганде, али има против српске пропаганде, управ велико хрватске пропаганде.

Та проту-српска пропаганда никла је под владом бана Рауха и развила се под њим. Српски ће се народ разрачунати с њим на изборима, који ће доћи, морају доћи кад тад, И српски ће народ наћи и сваку другу политичку згоду, да му покаже, да у Хрватској и Славонији има Срба.

Ѧ. Ѳ.

Нови Сад, 12. јануара

Одјек у Хрватској и Славонији на одлуку угарског саборског имунитетског одбора Позната је одлука угарског имунитетског саборског одбора на тражење загребачког суда да му се издаду оптужени посланици Прибићевић и другови у ствари велико српске пропаганде и с њом збаченог „велеиздајничког процеса“ Листови бана Рауха, а тако исто и „Србобран“ и „Хрватска“, просто износе само ту одлуку. „Обзор“ у уводном чланку говори о њој опширно, и истиче, да се из закључка тог мора закључити, да и најоличенији политички противници не налазе у оптужници баш ништа, што би оправдавало оптужбу велеиздаје. Старчевићанска странка најоштрије устаје против тог закључка угарског имунитетског одбора. „Хрватско Право“ доноси о том читав низ чланака, нападајући бесомучно тај закључак и оглашујући најоштрије рат Старчевићеве странке не само против Срба већ и против Мађара Др. Елеговић вели у свом чланку, да ће хрватски народ, ако не добије задовољштине у једној вартоломејској ноћи, која ће много горе и много страшније испасти но 1902. године, трести се за увек гробара хрватског имена и це ата хрватског народа — Занимљиво је, да је и речени број „Обзора“ и „Хрватског Права“ заплењени

Нови Сад, 12. јануара 1909.

Судска расправа у ствари оптужени срба због велеиздаје. Добијамо ове редове: Јуче у недељу, састали су се на позив др Ђорђа Красојевића више правних заступника из Хрватске и Славоније. Било је реч о заступању оптуженика Срба на главној расправи у парници због велеиздаје. До сад су пристала десеторица адвоката Срба да се приме заступства. Очекује се, да ће се пријавити и више њих.

Анексија Босне и Херцеговине
и
независна Бугарска.

Бојкот

Бечки листови имају из Цариграда вест, да је аустроугарски посланик Палавичини предао у суботу порти две вербалне ноте У једној се тужи, како је прошле недеље у Триполису светина, која подржава бојкот, нанела увреде Аустроугарској. Исцљувала је тамошњег аустроугарског конзула и грб на конзулату. У другој се пак тужи, како је недавно аустроугарски почасни потконзул у Александрети Леванте Лојдовим пароброд путовао у Мерзину. Када се тамо хтео да искрца на Лојдовом чамцу, који је носио аустријску заставу, некоји возари су га спречили, гурали и најзад бацили у неку барку. Потконзул морао је да побегне на један талијански брод и могао се да искрца на талијанском чуну. У обе ноте велики посланик Палавичини упозорава Порту на ове догађаје, означује их као тешку повреду народних права и нада се, да ће Порта строго наредити, да се виновници примерно казне, и ондашњи валија да даде задовољштине дотичним конзулатима.

Та два случаја јасно показују, каквом се жестином још увек подржава покрет бојкота против Аустрогарске и могли бисмо рећи, не да попушта но да је данас још жешћи. Отомани и не мисле да ускоро напусте бојкот. То потврђује и угледни турски лист „Икдам“. Он пише, да је бојкот право народа, влада се не меша и не може посредовати Отомани ће престати бојкотовати тек када сви захтеви турске владе буду испуњени.

Србија великим силама.

У петак у вече био је у Београду министарски савет под председништвом краљевим На томе савету утврђен је тек т оне ноте, коју ће Србија управити великим силама Та ће нота бити објављена данас или сутра У њој тражи Србија самоуправу за Босну и Херцеговину и познате отштете за себе. У ноти се каже, да ће Србија унапредити своје интересе, ако за Босну и Хецеговину створи самоуправу реалну и на широк ј основи.

Одзиви на закључак црногорске народа скупштине.

Ми смо донели говор црногорског министра Томановића у народној скупштини и одлуку ове после тог говора. „Пестер Лојд“ има извештај из Београда, како је тај говор и скупштинска одлука изазвала велико задовољство у Србији. Сви листови врло одушевљено поздрављају скупштинску одлуку и пишу, да се Аустроугарска не може одржати на данашњем своме положају према уједињеним Србима Листови просто изазивају Аустрију. И у круговима посланичким одлука црногорске скупштине и изјава Томановића изазвала је велико допадање И народна скупштина краљевине Србије отправи ће једну изјаву на Цетиње Краљ Петар је још у петак отправио подужи брзојав Кнезу Николи.

Бечка штампа о говору Грејеву.

Донели смо говор енглеског министра спољних послова Едварда Греја о данашњем положају на балкану. Бечка штампа је у главном тим говором задовољна Истиче како Грај не пориче признање Аустроугарској, што ова и делом посведочава своју тежњу за одржањем мира. То признање побија све оно писање енглеских листова, како Аустроугарска ради да дође до рата. У говору Грејевом виде, да је Ен-

---

гле су сад помишљати на прелаз преко Дунава од банатске стране у већој маси, јер их у доба ове Кочине борбе у Србији јошт не бијаше. Што је било то су били мали одреди, више извиднице него војска, које су имале да могре и јављају у којој се мери Срби против Турака буне. За Турке пак стање не бијаше повољно, зато не смедоше мировати. Течајем априла стадоше све могуће чинити да Кочу учине без опасним. У том циљу почеше у више правваца се спремати за нападај. Затражише помоћ из Битоља од куда им дођоше 1000 људи, покупише што се покупити дало у Ћуприји и Јагодини а наредише да се Дели Ахмет, који се из Београда није мицао, отуд опет са 1000 људи крене у правцу према југу. Све је било наперено против, Коче, кога је цар почетком априла одликовао златном медајлом за храброст. За њега је положај у толико опаснији био, што му немачка команда свеудиљ не хтеде потребну помоћ пружити, па чак ни цебану, ни храну послати. Било је случајева да је морао од аустријске команде чак и кукуруз из царског магазина у Баваништу куповати и мољакати за неколико буради брашна за своје људе. Али његова неустрашима нарав не даде му да клоне.

Да није одма у незгодан положај дошао, узрок је, што Турци своје кретање не удесише одмах концентрично. Прво падоше Кочина брата у Раваници (9. априла п н.) коју отеше и запалише. Горе видесмо да је овај свој главни стан имао овде. Али да Коча не би Николи у помоћ дошао навалише одмах и на њега у Јашаници са 3000 пешака и 400 коњаника. Јашаница буде заузета и као Раваница запаљена, дочим се Коча с главног друма повуче преко Крагујевца у манастир Драчу. Но из Београда, у доба борбе код Раванице и Јошанице, Дели-Ахмет не дође. Тек се три недеље после тога појави и (28. 4 п. н) између Раче и Баточине дође сада до сукоба између Коче и Ахмета. Ахмет имађаше до 1000 људи, Коча много мање. Изгледа да се знатан део његове војске, коју је у клисури Багрданској имао, због оскудице у цебани распустио. Ахмет одржа победу и заузе Баточину На бојном пољу остаде 27. мртвих Срба и 29. Турака. Багрдански кланац био је Турцима сада опет отворен.

Но са самим кланцем Турцима није било поможено. Ваљало је сада нишки транспорт провести до Београда и осујетити нов нападај на овај четврти транспорт. Из Видина буде тамошњи паша одређен да са 14.000. момака у Ћуприју дође и транспорт сачека. У Јагодини било је осим тога 3000 у Ћуприји 1500 војника. Дели Ахмет пак, после пораза Кочиног, отишао бијаше са својом трупом, која се против Коче борила, у Ниш, да транспорт прати. Све ове трупе имале су порадити на томе, да транспорт до Београда, ма по коју цену дође. Овој војсци од близу 20.000 људи не могаше Коча пак на супрот никаков озбиљан одпор ставити. Његова некадња чета спала бијаше на 100—150 људи. С њоме се није могло ништа почињати. И народ је био духом клонуо и почео напуштати куће, кућишта и чаире јер су Турци почели чинити свирепства онде где је народ с Немцима држао. Победа је сваким даном невероватнија бивала. Уз то се Немци, на које Срби толико полагаху наду и ради којих су се управо на оружје дигли, не појавише нигде. Стање је било очајно. За месец дана променула се је тако ситуација да је на место највећег одушевлења дошло највеће очајање. Бегство народа из својих села и скупљање у у збеговима замрси стање јошт горе. Није ништа друго преостало него предати се Турцима или се расељавати у суседну Угарску што је сигурније и опрезније било и што један део народа како ћемо касније видети и учини. Многа угледнија места као Јагодина, Ћуприја Параћин, Крушевац и Корановац предаше се пак Турцима.

(Наставиће се).

глеска напустила своје досадашње криво схватање о бечкој политици. „Пештански Лојд“ жели, да Енглеска то и засведочи, када ускоро буде реч о држању Србије и Црне горе. Нека тада и делом покаже, да је старо пријатељство између Енглеске и Аустроугарске поново оживело.

Глас о поновној окупацији новопазарског санџака

У новопазарском санџаку се распростро глас, да Аустроугарска хоће поново да окупира санџак. Тај глас је, како јавља цариградски лист „Јени Газета“, јако узнемирио ондашње становништво. — Доиста је чудан овај глас о поновној окупацији санџака, када бечки и пештански листови пишу, да је између Аустроугарске и Турске већ склопљен споразум или ће се „данас“ склопити. Ну још је чуднији онај глас, како је становништво новопазарског санџака због тога јако узнемирено, када се сетимо како су бечки и пештански листови писали како је ондашње становништво јако жалило, када се Аустроугарска повлачила из санџака. — „Пештански Лојд“ има извештај из Цариграда, да је скопљански младотурски одбор послао своје изасланике у новопазарски санџак, да умире ондашње становништво, због оних гласова. Ови су препоручили муслиманима и хришћанима, да живе у миру и да се не узрујавају

Лицитација.

Познато је, да је Аустроугарска понудила Турској 55 милијуна круна за откуп државних добара у Босни и Херцеговини, у ствари за откуп Босне и Херцеговине. Председник добротворног друштва у Москви, генерал Спиридоновић, управио је брзојав на бечку штампу, у којима каже, како ће словенски свет свагда осуђивати, да се 2 милијуна Словена продаду Аустроугарској за 55 милијона круна и како такав куп неће никад дозволити. Кад је већ реч о трговини, онда словенско добротворно друштво нуди Турској двоструку своту, дакле 5 милијуна турских фуната, под условом, да Турска даде самоуправу Босни и Херцеговини, а са Србијом и Црном Гором, као и са Бугарском склопи савез за одбрану.

Српски ђаци против аустроугарског конзула.

Слушаоци српског свеучилишта у Београду са својим професорима приређују на св. Саву забаву. На ту забаву позвали су све чланове дипломатског кора, осим аустроугарског посланика Форгача и особља аустроугарског посланства. Одлуку своју о томе саопћили су и у српским листовима. Бечка и пештанска штампа много је јетка због тога.

Политички преглед.

Политичке прилике у Угарској. После оног сукоба између министра Андрашија и председника саборског Јуста, кад је опоменуо Јуст Андрашија, да међу мађарском независном странком не кортешује против заједничке банке, јер ће он, Јуст, отићи у уставну странку, да кортешује у корист самосталне банке, прилике се још јаче заоштриле. Неки листови доносе, како је Јуст ненадно рушио у седницу министарску, извинио се што тако упада, но рекао је, да је сазнао, да већају о банци, и с тога је дошао да им саопшти да ће дати оставку на председништву сабора и повести одлучну борбу против владе, ако ова попусти у корист заједничке банке. — С тога се са врло великом запетошћу очекује исход аудијенције Јустове код краља, која ће бити сутра у уторак. Држе да ће се тад ствар и преломити.

У политичким круговима тврде, како је у крилу мађарске независне странке већ израђен програм рада, кад ова странка дође на владу. И круни је саопштено већ о том програму и за најкраће време она ће о томе аутентично бити извештена. Програм се састоји из ових тачака: 1.) Језичке концесије у војсци, у оном обиму, колико то данашња угарска влада тражи. 2.) Било ово дозвољено или не, да се број регрута повиси са 22.000 људи. 3.) Питање банке да се реши у духу картелне банке. 4.) Изборна реформа на основи општег једнаког права гласа, са јавним гласањем, из које дакле испада плурално право. 5.) Свечана изјава, која ће садржавати у себи обећање, да ће се потпуно напустити грађаминална политика, те глатко решити сва питања која стоје у свези са анексијом.

— „Пештански Лојд“ доноси разговор са једним од вођа мађарске независне странке. Овај је рекао, како његова странка зна на сигурно да краљ није противан пројекту картелне банке. Питање је само да ли ће на вази бити доста тешка питања, као, војни мир, глатко решење питања о анексији и друга важна питања, да покрену круну, да изведе притисак на аустријске противнике картелне банке. Осим тих ствари и судбине закона о регрутима, према коме такођер неће бити краљ равнодушан, имамо ми још и других стрела у нашем тоболцу. И питање о отштети Турској, којој треба да дамо трипут, пре но што смо битку изгубили, такођер је ствар, коју један сабор, који је преварен у својим и најпоследњим очекивањима, неће лако пропустити. **Ту је за тим и афера великосрпске пропаганде. Оптужница, која је сачињена из самих ништарија, јасно доказује, да је цела ствар срочена; да пружи само изговор барону Еренталу за анексију. Парламентарно разрачунање о томе неће такође мирно проћи.** У кратко: ми се надамо. Ако се у пркос томе проноси, да ће угарска влада дати оставку, па поново именована бити, а сабор угарски 3. фебруара разпушен, ми смо према том празном метку потпуно равнодушни. Како ће испасти изборна борба у коју ми улазимо са лозинком: самостална или заједничка банка, то свако себи може представити. Осим тога нека је наглашено, да ћемо ми војно питање, ако дође до те изборне борбе, представити не са националне већ економске стране. Рећи ћемо, просто народу: „Тако силне милијарде за војску а ти народе оскудеваш и злопатиш у свему. Утицај је јасан“

Аустрија и Угарска. Између бечке и пештанске штампе отпочела је огорчена борба због питања банке. Нарочито упадају у очи два чланка. Бечка „Нова сл. Преса“ говори о аудијенцији грофа Апњија и тврди, да је овај против самосталне банке. Тврди како би самосталном угарском банком било уздрмано не само финансијско питање Аустрије, већ цела она и економски и политички. У Пешти хоће да круна склопи са Угарском савез против Аустрије. То је најунутарњија жељи оних, који по сваку цену хоће да прекину заједницу са Аустријом. Круна треба да пружи своју руку за то, да заједничка банка тај славни светски институт, постане комплет, круна треба да помогне својом моћи, да се аустријска држава увуче у пустоловине угарске политике гледе банке. Цар ће и сад одговорити са најодлучнијим не. Тиме отпада и питање картелне банке. Лешина ће бити уклоњена, да се никад више не појави.

„Будапешти Хирлап“, који је иначе против мађарске независне странке, доноси дугачак уводни чланак. У њему вели, како је лудо и замислити, да би кризом владе и новим изборима сломљена била мађарска независна странка. На против она би још појачана ушла у сабор. Да би мађарска уставна или пучка странка, или обе заједно могле на новим изборима скршити мађарску независну странку, о том нема ни разговора. У Бечу не треба да се заносе, и ако неће да дође до кобних трзавица, а они треба да допусте, да данашња угарска влада оствари бар оно, што се на основу поравнања од 1867 године даде остварити. Но у Бечу волу трзавице у Угарској и желе да успоставе стари режим, да поново остваре старо државно јединство Аустрије. Али аустријски цар, који је уједно и угарски краљ, па и аустријска влада, треба да знају, да ће оне трзавице, које настану услед политичког „не дозвољавам“, и у Угарској изазвати политику недозвољавања, и бити од кобних последица не само по угарску владу, и не толико по мађарску независну странку, колико ће бити више кобне по положај Аустроугарске као велике силе и по интересе династије. Аустријска влада, дакле и они аустријски кругови који су остали на становиште „не дозвољавам“, врло рђаве услуге могу учинати цару и династији, ако изазову мађарску независну странку на крајњи отпор.

Шта се збива у Загребу. Све оне загребачке новине, које пишу о „велеиздајничкој“ парници, пл ни државни одветник немилосрдно. Чиновник у службеним новинама већ је измислио и начин како да се они бели листови у другом издању испуне. И пронашао је за то примерак у Аустрији. Није слободно писати ни оно, што се до недавна није ником забрањивало. Тако су заплењена факсимилна писма, која су поједини Срби у новоградишком котару добијали од разних изнуђивача, у којима се од њих тражи новаца, хиљаду, две, три хиљаде круна, иначе ће бити оптужени као велики издајници и динамитарди. Нама је такође послано једно такво писмо, а се изнесе у „Застави“ и ми смо у једном од прошлих бројева изнели садржај његов. — Државни одветник место да нареди најстрожије извиде и потере за овим изнуђивачима, која се у свима културним државама сматрају за најопасније злиховоље, он место тога забрањује да се штампају њихова писма. И још нешто. Данас је постао неповређен и сам Ђорђе Настић. У једним загребачким новинама заплењен је онај опис Настића од уредника мостарскога „Народа“ Ристе Радуловића, који је у своје време био штампан у свима опозиционим новинама.

Осим свега овога осуђен је још бранитељ „велеиздајнички“ адвокат Хинковић, на четир стотине круна глобе, што је обелоданио један чланак о истражном затвору „велеиздајника“, који је — у осталом — заплењен. А све се ове насилне мере употребљавају у име начела, да се не квари мир у земљи.

Но има неко, коме је дозвољено писати све, штогод хоће. А то је „Хрватско Право“, орган франковаца. У њему се отворено вели, да ће франковци потпомагати бана Рауха у његовом прогањању Срба. А у последњем броју „Хрватскога Права“ изјављују заступници франковачки са својим потписима да је дошао њихов дан кад ће да се свете Србима. И кажу, да они говоре у име три пута толико људи, колико имаде Срба у Хрватској и Славонији. — Државни одветник није запленио. — Судећи по свима овим знацима, у Хрватској и Славонији налази се страховлада на воћунцу своме и њу обилно потпомажу франковци, којима се дала ретка прилика, да чине све оно, штогод су каткад замислили у својој дивљачкој мржњи на Србе.

Изјава Матије Пауковића.

У последњим бројевима „Заставе“ јавили смо, да је сведок у „велеиздајничкој“ парници пречасни г. Матија Пауковић изјавио, да су његове речи злонамерно и лажно донешене у оптужници државнога одветника. Сад нам је пречасни г. М. Пауковић послао изјаву, из које се види, да у оптужници, што се његовог сведочанства тиче, није ни једно слово истинито. И да се његовим именом хтела да покрије она оптужба о „промјени у грчко-источном животу, чиме се хоће да рече, да међу Србима у Хрватској и Словонији постоји најновије време револуционарни покрет.

Изјава Матије Пауковића гласи:

У оптужници кр. државног одвјетништва од 12. јануара 1909. против Адама Прибићевића и 52 друга изнешен је на страни 42. следећи навод:

„За развитак и импортацију велико-српске пропаганде у дворском котару, најкарактеристичније јест казивање свједока Јуре Михелића, Драгана Барића, Паје Саламона, Луке Јурјевића, Адама Мркобраде, а особито Матије Пауковића, старца грчко источног пароха у Јаворњу (дневн. број 302, 97, 317. 322, 324, 92 и 340). Потоњи исказује да је већ 41 годину свештеник, те да добро познаје прилике народа и вели, да је у три године овамо настао неки преокрет у народу. Појавили се наиме мед народом грчко источне вјере неки листови као „Српско Коло“, „Србобран“ и слични, те је тај народ почео истицати, да је „Србин“ и

тако је дошло до опријека између католика и грчко источних. То пак гледам на „Србобран“ и „Српско Коло“ потврђују и свједоци Адам Мркобрада, Драган Кордић и Павле Вучић дневн. број 92, 93 и 323.

Надаље исти Пауковић вели, да тога пре три године није било, већ је сав народ живио у најлепшој слози, те се грчко-источни живаљ није називао „српским“, дапаче, прије није ни знао писати а нити читати ћирилицом, већ ко је био писмен, писао је латиницом. Истиче такођер, да је у задње вријеме замијећу, да нскоји народи чине изјаву, да је то „српски крај“. Све то да су учинили млађи, ну ко, да не зна, јер никуда не залази“.

Пошто су горњи наводи неистинито изнешени, а и моје ријечи искривљене и погрешно тумачене, то изјављујем следеће:

Истина је да су ми приликом преслушавања стављена ова питања:

Да ли су ми познати Светозар Прибићевић, Буде Будисављевић, Бањанин мој учитељ Прибићевић, да ли долази поп Милић какав је био барјак српског „Сокола“ из Двора код посвете, што је говорио др Пелеш код посвете барјака, какове пјесме пјева народ, да ли народ говори о краљу Петру и да ли се осјећа какова промјена у народу, те сам одговорио ово:

Да Светозара Прибићевића познајем из дјетињства, Будисављевића и Бањанина из новина, да добро познам свога мјесног учитеља, да поп Милић долази само на црквени збор, да је соколски барјак био ваљда и шарен, да се не сјећам говора дра Пелеша, да народ пјева по своме обичају метне прст у уво, да народ не говори ништа о краљу Петру, да се народ у последње године толико промијенио, јер чита своје српске листове „Привредник“, „Српско Коло“ и „Србобран“, па се осјећа јача свијест и напредак у народу јер у тима листовима налази што му је потребно у животу, а поглавито у ратарству.

Тако сам исказао, што сам приправан и заклетвом потврдити, а држао сам да је тако и у записнику уведено, па сам га зато и потписао.

О каквом „грчко-источном народу“, о писању „ћирилицом“ и „латиницом“, о слози „грчко источних и католика“, о српскем крају, о некима „млађима“, није било говора, а ради разјашњења изјављујем, да овај народ кога добро познам, јер живим овђе 34 године, од мога доласка, увијек у колико је писмен, пише ћирилицом, незна за вјеру грчко источну, већ да је Србин, вјере православне српске, да је ово мјесто и околина српски крај, јер овђе у 5 парохија, има само један дошљак Словенац, а нас Срба око 14 000. Тако сам га ја учио, док сам био млад, а и сада кад сам „стари“, па тако сваки мој појединн парохијанин мисли, говори и осјећа.

У Јаворњу, 7. (20) јануара 1909

Матија Пауковић,
српски православни свештеник.

Позив на претплату.

1 јануара 1909. године отварамо нову претплату на прву четврт

„**Застава**“ излази два пут дневно а стаје као и до сад на три месеца **8 круна** за све оне, који желе да им се „Застава“ **дневно један пут** поштом шаље, а на месец дана **2 круне 70 потура** — За оне, који желе, да им се лист шаље **два пут дневно** поштом стаје **9 круна 75 потура на три месеца**

За Нови Сад стаје „Застава,“ **кад се два пут дневно шаље лист кући, 9 круна на три месеца.**

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочиту пажњу на „**Заставине**“ **бројеве од петка вечерњи и јутарњи број уједно.** Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна.**

По решењу управе, **лист се ником не сме давати на вересију.**

Најлакше се претплаћује **поштанском упутницом.**

У Новом Саду, децембра 1908.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Вести из места и са стране.

† Лаза Комарчић.

У прошли петак, баш на сами дан свога рођења умро је у Београду књижевник српски Лаза Комарчић у 63 години свога живота. — Био је један од најбољих преставника српске приповетке и романа и његов рад на томе пољу био је обилан. Лаза Комарчић родио се у Плевљима у Старој Србији, одакле му се отац преселио у Србију. Породично име његово није било Комарчић, него Комарица, које је један учитељ у Србији у доброј намери „посрбио“ у Комарчић, несањајући, ко ће то ново име једанпут прославити Лаза Комарица

Од већих његових радња спомињемо роман „Један разорен ум,“ који је наградила Српска академија наука затим роман „Једна угашена звезда“, приповетке: Запис једнога покојника, последње збогом, Шах — мат, Племените душе, Материна клетва и безброј других приповедака, новела, слика и започетих романа што је све растурено по многим књижевним и политичким листовима, у којима је Лаза Комарчић сарађивао. — С Лазом Комарчићем леже у гроб један вредан књижевник српски и велики радник, који се целога свога живота патио у борби за свој опстанак. Нека му је лака земља и слава његовом имену.

Дубока старост.

Јављају из Београда, да у селу Ровишту, у крушевачком округу живи старац Мартин Сретеновић, који је дочекао једну, у наше дане нечувену старост од 143 године. Поред све своје дубоке старости задржао је старац своју живу нарав, која се особито тада испољава, кад говори о јунаштвима Карађорђеви. — Само му нешто ремети његово уживање белог света, а то је, што нема баш ниједнога зуба.

Лековитост храста.

У народу се употребљава као лек храстов лист, (млада) храстова кора, жир и шишарка. У свима тим деловима има танина, а танин стеже и скупља слузокоже, па им спречава јаче лучење. С тога се ти делови храста употребљавају нарочито као лек против пролива. У облику воде за испирање употребљују се ти делови и против грла или против женског белог прања Међу се и у воду за купање против знојења — нарочито ногу.

„Здравље“

Буквица за веселу браћу.

Кад у моме послу као лекар видим сву ону пустош, сву ону невољу, што их алкохол изазива, ја бих чисто све друго напустио, да сав свет покренем на борбу против тог непријатеља људског рода (А Клерк) Јаз између сиротиње и богаташа не би био тако дубок; стање радника било би сношљивије, кад би се радник одрекао — алкохола (О. Линг). — То је баш оно, што је судбоносно: — да људи, који иначе немају злочиначких намера, у пијанству злочин изврше (А Форел). — Људима, који пију, не треба ништа поверавати, јер они нису способни, да што држе у тајности (Сер Ралеј) — Пијан ни човек ни јунак (Нар. посл.). — Пијана жена а трезан муж готова свађа. (Нар. посл.).

„Здравље“

Одговорни уредник: Константин Брадваровић

Брзојави „Застави“

Стигли 12. јануара.

Угарски сабор.

Будимпешта. Расправља се порезна реформа

Јуст у Беч.

Будимпешта. Председник сабора Јуст путује после подне у Беч Сутра ће га примити краљ у аудијенцију.

Потрес земље.

Будимпешта Стигле су брзојавне вести да је јуче у Милану био јак потрес земље. Исто то јављају и из Месине Људских жртава није било.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 23 јануара 1908. год. — Оригинални недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продуктне берзе.

Време: Понајвише суво и ладно време са јаким мразем целе недеље је владало.

Стање усева: После благог и кишовитог времена, наступило је ладно и суво време са јаким ноћним мразевима, те време у опште није нормално. Из многих места монархије јављају да се снег истопио, и бојазан је, да мразеви могу шкодити непокривеним усевима, јер последње суво и ладно време није најугодније за усеве.

Жито код нас: Понуде су биле слабе, овдашње млине су куповале само потребне количине и морале скупље цене концедирати. Продало се ове недеље око 80 000 мтц. пшенице са 25 потура за 50 кила скупљом ценом од прошле недеље.

Раж К 9·80—9·90
Јечам К 8·10—8·30.
Зоб К 8·35—8·90.
Кукуруз К 6·90—·—.
Нова репица К 13·80—13·90
Ланен семе К 13·——14·—.
Кудељно семе К 18·——22·—.
Нова детелина црвена К 70·——80·—.
Нова луцерна К 48·——60·—.
Мувар К 8·——9·—.
Вика К 8·50—9·—.
Горушица К 8·—.
Пасуљ: бели и округли К 9·——11·—, а шарени К 7·——7·½

Цене се разумевају за 50 кила.

Стан за издавање

од I. маја

у јазавачкој улици к. бр. 19

Састоји се из три собе, предсобља, кујне, шпајза, подрума и осталих потребних просторија. 44 1-3

ТРАЖИ СЕ

за једну већу трговачку кућу

у Београду

КЊИГОВОЂА

● СРБИН ●

стручан биланцијер и немачкој кореспонденцији. — Упитати у администрацији овога листа. 40 1 2

НИЈЕ САМО ГЛАВНО ЈЕФТИНО ПАЗАРИТИ

него је главно **јефтино и добро**

пазарити, а то можете постићи једино у мојој

НАЈВЕЋОЈ

У ОВОСТРАНОМ СРПСТВУ

ТВОРНИЦИ ЦРКВЕНИХ УТВАРИ

јер је познато (а то доказују и силне захвалнице мојих поштованих сталних муштерија) да мојој радњи **нема конкуренције, нити у јефтиној цени, а још мање усавршене доброј изради црквених утвари,** а све ово још надмашује мој огромни

највећи и најбогатији избор

сталног богатог стоваришта, где можете увек наћи: одежда, барјака, литија, небаripида, крстова, путира, кандила, кадиоцница и т. д.

А радујем се да могу напоменути, да иконостаси и ако су увек редовне дражбе на мањак исписане, скоро искључиво мени поверени на израду, као што су и последња три освећења заставе, земунског црк. пев. друштва, бечкеречког црк. певачког друштва и новосадске трговачке омладине заставе мени на израду поверене.

Обраћам пажњу још г. г. свештеника, да имам врло вештог кројача (Zuschneidera) који врло укусно уз ванредно леп крој израђује: свештеничке хаљине, капуте, дејаке и т. д. А знано је и то, да моји свештенички шешири и камилавке нити губе боју нити форму.

Молим дакле свакога, да у сопственом интересу у моју радњу сврати, где се може о свему лично уверити, као да ме и од сада својим многобројним наруџбинама удостојите.

С поштовањем

НИКОЛА ИВКОВИЋ

у Новом Саду, у дунавској улици бр. 10. у сопственој кући.

1586 8 —

Српски Књижевни Гласник

Година девета.

Уредник Јован Скерлић.

Власник Богдан Поповић

Излази тачно 1. и 16. сваког месеца.

Претплата (на годину 18 круна, на пола 9, на три месеца 4·50 круне), шаље се администрацији Београд.

По једнодушном признању свију српских, хрватских, бугарских, словеначких и словенских листова Српски Књижевни Гласник је најбољи часопис у Српству. 1692 8—6

Изашао је из штампе

Нови Постиљон

за 1909. годину.

Писмоноше добијају 100 комада за 8 К.

Разашиљу се: „Српски Орао“ велики илустровани календар. Цена 1 К **„Српски велико-кикиндски календар“**. Цена 20 потура. У 30 000 примерака штампани су ови народни илустровани календари: **Краљевић Марко Мали Планетар, Личанин, Бачванин, Србијанац Војвођанин, Босанац, Црногорац, Сремац, Далматинац, Родољуб, Банаћанин, Ружица, Чика Јова, Херцеговац, Мале Новине, Гуслар, Милош Обилић**; цена је свима календарима 40 потура. И **„Враголан“**, шаљиви календар; цена му је 50 потура.

Сви ови календари могу се добити у књижари **Јована Радака** у Вел. Кикинди.

Препродавци добијају велики попуст.

1688 6—6

СРПСКА ШТЕДИОНИЦА

(као Задруга)

у Јазку (п. Врдник.)

отвара са 1 јануаром 1909. ново

II. КОЛО

својих честица са недељном уплатом од 50 потура по честици.

Прима улоге те укамаћује исте

са 6% чистих

21 2 3

Новоотворена

банкарско-комисионарна радња Светозара М. Косовца

у НОВОМ САДУ, Кошут Лаушова ул. бр. 29.

Од 1. јануара 1909. год. ова новоотворена радња отпочела је свој рад у овим гранама:

Банкарски посао, набавља брзо, тачно и јефтино новац на амортизацију по најповољнијој стопи и најповољнијим условима. Даље на хипотеку са укњижењем на I. и II. место са најнижом каматом, а тако исто и на **ритске резерватске** и **иберландске** земље са потпуном исплатом зајма са најнижом каматом.

Уједно ова радња **купује и продаје све папире од вредности** и припознате **лозове** све се обавља по најумеренијој цени солидно и брзо. Радња се бави са мењањем странога новца по текућем курсу и **најнижој стопи за провизију**, а такођер **солидно и брзо.**

Ова банкарско-комисионарна радња бави се тачно и брзо са посредовањем око купа и продаје разних имања, покретних и непокретних и у том погледу стоји у вези на све стране. Провизија се исплаћује кад посао буде спроведен и перфектан

Посао око осигурације: Радња се такођер бави са осигуравањем живота, осигуравањем девојачког мираза, против пожара, леда и др.

Посао око набавке и продаје материјала за гориво. Радња има на стовариштy велику количину **дрва и угља за гориво**, продаје по најумеренијој цени и наруџбине обавља тачно и брзо.

Завод за информације и намештање млађих: На свако питање у свима горњим правцима завод даје тачан и брз обавештај. Бави се са намештањем кафанског и гостионичарског особља као: Главних келнера, келнера, собарица, покућара (Lohndiener) и т. д. Даље бави се са намештањем послуге по приватним грађанским кућама.

А све тачно и брзо са умереним хонораром.

Молећи поштовану публику из места и са стране, да ме својим поштованим поруџбинама одликују.

39 1—2

ПОЗИВ.

ПРВА КОВИЉСКА ШТЕДИОНИЦА

ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

држаће у уторак, 3. (16.) фебруара 1909. године у 9 сахати пре подне у дворани горњо-ковиљске основне школе своју

РЕДОВНУ

XII. ГОДИШЊУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

на коју се г. г. деоничари учтиво позивају.

Дневни ред:

1. Извештај управе и надзорног одбора о раду штедионице у години 1908. и предлог за поделу чистог добитка.
2. Извештај надзорног одбора и предлог за давање опроснице управи на рачуне од године 1908.
3. Избор управе.
4. Избор надзорног одбора.
5. Извештај управе о повишици деоничарске главнице.
6. Претресање предлога, који су од стране деоничара према наређењу 24. §. основних правила у прописаном року поднесени.
7. Избор два члана за оверовљење скупштинског записника.

Управа.

Извод из основних правила: § 27.: „У главној скупштини имају право гласа лично или по опуномоћеницима они деоничари који своје деонице 8 дана пред главну скупштину код управе депонују“. § 28.: „Они деоничари, који су мање од три месеца поседници деоница, немају гласа на главној скупштини“

XII.

РАЧУН БИЛАНСИЈЕ

ПРВЕ КОВИЉСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА

ЗА ГОДИНУ 1908.

Рачун билансије

ИМАЊЕ	Круна	п.	ДУГ	Круна	п.
Готовина у благајници .	8068	48	Деоничарска главница . .	60000	—
Менице	596528	—	Резервни фонд редован .	38056	20
Обвезнице	79790	—	Резервни фонд за евентуалне губитке . .	6734	34
Дужници у текућем рачуну	13957	—	Улози на штедион. књижице	459302	67
Папири од вредности . .	1857	—	Улози стални недељни . .	2486	57
Куће нашега завода . .	8731	65	Реесконт	135449	69
Некретнине	5640	41	Неподигнута дивиденда .	50	—
			Уплате на нове деонице .	540	—
			Предлог управе и надзорног одбора за поделу чистог добитка у години 1908.:		
			Редовном резервном фонду	1943	80
			Резервном фонду за евентуалне губитке . . .	2515	66
			Тантиј. управи и чиновн.	1422	—
			На добротворне сврхе . .	71	61
			Дивид. на 600 деоница á 10 К	6000	—
	714572	54		714572	54

Рачун губитка и добитка.

РАСХОД	Круна	п.	ПРИХОД	Круна	п.
Камата на улог	21794	—	Камате од меница . . .	56202	95
Реесконт камата	10155	65	Камате од обвезница . .	6349	30
Пореза	2028	45	Разни приходи	686	53
Пореза на камату на улог	2179	42			
Тантијеме и дневнице . .	2281	—			
Плате	5928	—			
Трошкови	2287	77			
Судски трошкови . . .	1935	42			
Отпис изгубљених потраж.	2696	-			
Чист добитак за год. 1908.	11953	07			
	63238	78		63238	78

ГОРЊИ КОВИЉ, 31. децембра 1908.

Коста Веселиновић с. р., књиговођа — **Мита Шпирта** с. р., управитељ — **Живан Каћански** с р., благајник

Са главним и споредним књигама сравњено и у реду нађено.

37 1—1

ГОРЊИ КОВИЉ, 15. јануара 1909.

Надзорни одбор:

Петар Нешин с. р. **Мирко Магарашевић** с. р. **Стеван Летић** с. р.

РУМСКА ШТЕДИОНИЦА.

ПОЗИВ

II. н.

Г. г. деоничари Румске Штедионице позивају се овим учтиво, да изволе доћи у понедељак 15. (2.) фебруара ове год. у

XXXVI. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ,

која ће се одржати у 2 сата после подне у заводским просторијама са овим

Дневним редом:

1. Избор двојице деоничара за оверовљење скупштинског записника.
2. Извештај управе и надзорног одбора за прошлу годину: полагање рачуна са предлогом о подели чисте добити.
3. Давање разрешнице управи и надзорном одбору за прошлу пословну годину
4. Опр делење награде надзорном одбору за текућу годину.
5. Избор једног члана у управу на две године и три члана и једног заменика у надзорни одбор за текућу пословну годину.
6. Предлози појединих деоничара, који су у смислу чл. 28. наших штатута поднешени.

РУМА, 5. јануара 1909.

УПРАВА.

НАПОМЕНА: — Акционари који желе учествовати на главној скупштини, имају најмање два дана пре скупштине депоновати своје акције са купонима у благајну ове штедионице, или код Српске Банке у Загребу.

РАЧУН БИЛАНСЕ.

ДУГУЈЕ — ПОТРАЖУЈЕ

ИМОВИНА:	круна	пот	ДУГ:	круна	пот.
Готовина у благајни	32665	11	Деоничка главница 300 деоница по К 600	180000	—
„ код Аустро-Угарске банке	4096	77	Резервни фонд	128200	—
„ „ поштанске штедионице	4190	98	Пензиони фонд заводског особља	32397	41
Меница (3833 комада)	1892522	84	Улог	1918932	13
Зајам на некретнине	314365	—	Преносне камате	27600	—
Зајам на ручне залоге	13613	20	„ ставке	4316	94
Вредносни папири:			Фонд за евент. дубиоза	9081	35
К 60.000 ном. 4% залож. Аустр.-Уг. банке	60723	—	Веровници	2780	97
200 комад деоница Срп. Банке у Загребу по К 100	20000	—	Пренос добитка из године 1907	10000	—
8 комада деоница Срп. Банке у Мостару по К 203	1624	—	Чиста добит	68080	21
3 комада деоница центр. б. чешких штед по К 410	1230	—			
Заводска кућа бр. 131.	33592	36			
Разне валуте, купоне и т. д.	958	43			
Потраживања у тек. рачуну код завода	998	50			
Два дужника	817	82			
	2381398	01		2381398	01

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА.

ДУГУЈЕ — ПОТРАЖУЈЕ

РАСХОД:	круна	пот.	ПРИХОД:	круна	пот.
Камате од улога	87678	73	Пренос добитка од год 1907.	10000	—
„ „ реесконта и преносне камате	11670	66	Камате ескontованих меница	167422	55
Надзорном одбору за год. 1907. и награде	1700	—	„ зајма на некретнине	27576	10
Порез и општински прирез	12671	74	„ „ ручне залоге	1144	92
10% порез на камате од улога	8767	88	„ вредносних папира:		
Плата чиновника	10603	36	„ од деоница Српске Банке у Загребу	800	—
Дневница управе	4851	—	„ „ заложница Аустро-Угарске банке (просто од пореза)	2400	—
Административни трошкови	2299	54	„ „ деоница Српске Банке у Мостару	112	—
Чиста добит	78089	21	„ „ „ центр. банке чешк. штед.	54	—
			Кирија заводске куће	600	—
			Разне пристојбе, провизије и т. д.	8222	55
	21832	12		218332	12

Рума, 31. децембра 1908.

Душан Поповић с. р.
управитељ.

УПРАВНИ ОДБОР:

Павле Андријевић с. р. Јаков Алмослино с р. Јован Ст. Дучић с. р. Јован А. Ђуричић с. р. Ђока Жигић с р. Емил Кокић с. р. Миленко Николајевић с. р. Јефта Остоић с. р. Ћура Стаић с р.

Са главним и осталим помоћним књигама сравнили и у реду пронађено.

41 1—1

Рума, 5. јануара 1909.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Александар Ј. Ђуричић с. р. инж. Јован Татић с. р. Јован Ј. Остоић с. р.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.